

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) yhtymäkokous 24.5.2022

VD/12780/00.01.05.03/2021

RV/K-ML/RK-K/TA/TK

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) yhtymäkokouksessa 24.5.2022 käsitellään vuoden 2021 arviointikertomus, tilinpäätös, koron maksaminen peruspääomalle sekä kuntakohtaiselle yli-/alijäämälle, eron myöntäminen hallituksen jäsenelle ja uuden jäsenen valinta, sidonnaisuusilmoitukset sekä tilintarkastajan valinta tilikausille 2022–2025.

Jäsenkunnat	Espoo, Helsinki, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Vantaa, Siuntio, Tuusula;
Yhtymäkokous	Jäsenkunnat valitsevat edustajansa yhtymäkokoukseen. Jäsenkuntien äänivalta jakautuu asukasluvun mukaan, mutta yhden kunnan ääniosuus on enintään 50 %. Ääniosuudet: Helsinki/49,7 %, Espoo/21,5 %, Vantaa/17,2 %, Kirkkonummi/3,1 %, Tuusula/3,0 %, Kerava/2,8 %, Sipoo/1,6 %, Kauniainen/0,7 %, Siuntio/0,5 %;
Hallitus	14 jäsentä ja 14 henkilökohtaista varajäsentä. Toimikausi 4 vuotta. Hallituksen paikkajako määräytyy jäsenkuntien peruspääomaosuuksien mukaan. Vantaalla 3 jäsentä ja varajäsentä. Hallituksen kokoonpanon tulee täyttää kuntalain 58.3 §:n säännös poliittisesta suhteellisuudesta sekä tasa-arvolain säännös;
Hallitus 2021–2025	Vantaan edustajat: kolme jäsentä ja kaksi varajäsentä;
Asiantuntijajäsen 2021–2025	Vantaalta: kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja ja varalla kaupungininsinööri;
Tarkastuslautakunta	Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä. Toimikaudella 2017–2021 lautakunnan jäsenistä Helsinki/3 jäsentä ja 3 varajäsentä, Espoo ja Vantaa/1 jäsen ja 1 varajäsen poliittisten voimasuhteiden mukaan;
Tarkastuslautakunta 2021–2025	Vantaan edustajat: puheenjohtaja ja tämän henkilökohtainen varajäsen;
Tilintarkastaja 2018–2021	BDO Oy

Tilinpäätös, milj. euroa	2021	2020	TA 2022
Toimintatuotot	733	665	755
Toimintakulut	-706	-719	-731
Toimintakate	27	-54	24
Poistot	-17	-18	-18
Rahoitustuotot ja -kulut	0,008	0,26	-0,07
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	10	-71	7
Oma pääoma	18	8	*
Vieras pääoma	150	160	*
Investoinnit	12	17	27
Taseen loppusumma	168	168	*
Omavaraisuusaste %	13,2 %	5,5 %	*

*) Vuoden 2021 talousarvioluvut taselukujen kohdalla ovat tyhjiä, koska HSL ei laadi tasebudjettia.

Hallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 10 408 352,98 euroa kirjataan edellisten vuosien yli-/alijäämätilille. Tilinpäätöksen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämä otetaan huomioon seuraavien kolmen vuoden toiminta- ja taloussuunnitelmaa laadittaessa jäsenkuntien kuntaosuuksia vähentävänä tai lisäävänä eränä. Kunnilta pyydetään vuosittain lausuntoja kuntakohtaisen yli-/alijäämän käytöstä alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Toimintakertomuksessa todetaan, että vuosi 2021 oli joukkoliikenteen kysynnässä synkkä ja että koronan vaikutukset tuntuvat vielä useamman vuoden. Vuonna 2021 matkustajamäärä oli 238 miljoonaa, joka oli 40 % vähemmän kuin pandemiaa edeltäneenä vuonna 2019. Matkustajien ja lipputulojen määrä jäi HSL:n olemassaolon alhaisimmaksi. Koko vuoden tulos oli 10,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen, mutta ilman valtion myöntämiä koronatukia tilikauden tulos olisi jäänyt 76,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Vuoden toimintatuotot olivat 733,4 miljoonaa euroa, josta lipputulojen osuus oli 235,3 miljoonaa euroa, mikä on noin 8 prosenttia talousarviossa ennakoitua vähemmän. Toimintamenot olivat 706,0 miljoonaa euroa. Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta yhtymä ei ole toistaiseksi joutunut karsimaan merkittävästi joukkoliikenteen tarjonnasta.

Yhtymäkokous päätti 24.22.2020 § 10 vuoden 2021 talousarviota hyväksyessään, että vuoden 2021 sitovia määrärahoja ovat toimintakulut, investointimenot ja sitova tuloarvio kuntaosuuksista yhteensä. Talousarvion sitovat erät toteutuivat tavoitellusti. Toimintakuluja toteutui yhteensä 706,0 milj. euroa, mikä jäi 18,6 milj. euroa alle talousarvion (2,6 %). Toimintakuluista 673,4 milj. euroa (95,4 %) oli palvelujen ostomenoja. Kunnat maksavat HSL:n kulut kuntaosuuksina siltä osin kuin niitä ei voida kattaa lipputuloilla muilla tuloilla. Laskutetut kuntaosuudet olivat yhteensä talousarvion mukaiset 388,5 milj. euroa ja toimintakuluista niillä katettiin 55,0 %. Vantaan osalta kuntakohtainen subventioprocentti tilinpäätöksen 2021 mukaan oli 50,2 %. Kuntayhtymän toimintatuotot kasvoivat 10,2 % ja toimintakulut laskivat 1,8 % edellisvuodesta. Toimintatuotot olivat yhteensä 733,4 milj. euroa, 70,1 milj. euroa (10,6 %) yli talousarvion (TA 663,4 milj. euroa). Toimintatuotoista 32,1 % on lipputuloja ja 53,0 % kuntaosuuksia.

Vuoden 2021 talousarvio oli laadittu koronatilanteen kehittymisen epävarmuudesta johtuen reilusti alijäämäiseksi alijäämän ollessa 79,1 milj. euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui ylijäämää 10,4 milj. euroa eli tulos oli 89,5 milj. euroa talousarviota parempi. Yhtymä arvioi talousarviossa tukia ja avustuksia saatavan 11,5 milj. euroa, kun toteuma oli yhteensä 100,2 milj. euroa. Täten tukien erotus 88,6 milj. euroa selittää valtaosin talousarviota paremman tuloksen.

Vuoden 2021 investointimenot ovat yhteensä 11,7 milj. euroa ja ne alittivat talousarvion 5,6 milj. eurolla (32,4 %). Investointimenojen alitus talousarvioon nähden johtuu mm. tunnistepohjaisen maksujärjestelmän ja lähimaksulaitteiden sekä muiden pienempien kehittämishankkeiden siirtymisestä osittain tuleville vuosille. Investointeihin oli myös budjetoitu varaus (1,7 milj. euroa) JUKI siirtymäkauden korvauksiin, johon liittyvät kustannukset siirrettiin käyttömenoihin operointikustannuksiin.

Kuntayhtymän palveluksessa oli vuoden 2021 lopussa 402 työntekijää eli henkilöstömäärä pysyi edellisvuoden tasolla. Vakituudessa palvelussuhteessa oli 92 % henkilöstöstä.

HSL:n hallitus laati toimikaudelleen uuden strategian kuluneen tilikauden aikana. Strategisten tavoitteiden ja menestystekijöiden määrittelyssä hyödynnettiin alkukesällä 2021 tehtyä toimintaympäristön muutoshaasteiden kartoitusta ja analyysiä. Uusi strategia painottuu vahvasti talouden tervehtyttämiseen. Myös data ja sen hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa ja johtamisessa ovat merkittävässä roolissa strategiakaudella. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa HSL:n roolia kuntien ilmastotavoitteiden tukemisessa, kestävän liikkumisen lisäämisessä sekä liikenteen päästöjen

vähentämisessä. HSL:n hallitus hyväksyi omalta osaltaan uuden HSL:n strategian vuosille 2022–2025 joulukuun kokouksessaan ja yhtymäkokous tammikuussa 2022.

Ympäristötekijöiden osalta toimintakertomuksessa todetaan mm., että HSL:n tavoitteena on leikata joukkoliikenteessä CO₂-päästöjä 90 % vuoden 2010 tasosta vuoteen 2025 mennessä. Vuoden 2021 jälkeen yhtymä on onnistunut vähentämään lähipäästöjä Nox -86 % ja PM -89 % sekä hiilidioksidipäästöjä -53 % vuoteen 2010 verrattuna. Tavoitteena on, että vuonna 2025 HSL:n tilaaman bussiliikenteen kalustosta lähes 30 % on sähköbussuja. HSL käytti vuonna 2021 yhteensä 1,5 milj. euroa liikennöitsijöille maksettaviin ympäristöbonuksiin. Vuodesta 2012 alkaen HSL on maksanut ympäristöbonuksia liikennöitsijöille yhteensä noin 12 miljoonaa euroa. Ympäristöbonuksilla hyvitetään liikennöitsijöille päästöjen vähentämisestä aiheutuvia kuluja. Sähköpyörrien käyttö ei ole vielä palautunut koronaa edeltäneelle tasolle, sillä matkoja tehtiin lähes 30 % vähemmän kuin vuonna 2019. Koko kauden polkijoita on ollut noin 51 000 eli lähes saman verran kuin vuosi sitten. Kaupunkipyörillä ajettiin vuonna 2021 noin 2,9 miljoonaa matkaa.

Tehtyjen riskiarviointien perusteella kuntayhtymän merkittävimmät raportoidut riskit liittyvät matkustajamäärien palautumiseen, rahoitustilanteen heikkenemiseen ja kuntien mahdollisuuksiin panostaa joukkoliikenteeseen, tulevien suurten joukkoliikenneinfrahankeiden kustannusvaikutukseen kuntayhtymän taloudessa, päästöttömän liikenteen edistämistoiimiin sähköbussiliikenteen keinoin, tietojärjestelmien häiriöttömään toimintaan, lipputilihankkeen etenemiseen ja mobiililipulla matkustavien matkustustiedon keräämisen haasteeseen.

Erityisesti rahoitustilanteen nopea heikkeneminen koronatilanteessa ja hidas palautuminen on noussut riskiksi, jonka seurauksena HSL:n tuottavuuteen vaikuttavia eri tekijöitä tullaan tarkastelemaan kriittisesti ja tekemään päätöksiä toimenpiteistä, miten tulevien vuosien kustannukset saadaan katettua.

Peruspääoma oli Vantaan osalta 31.12.2021 noin 1,6 milj. euroa ja kumulatiivista alijäämää oli yhteensä -3,4 milj. euroa. HSL:n tilinpäätös 31.12.2021 osoittaa 10,4 milj. euron ylijäämää ja kun se kirjataan edellisten vuosien kertymään, on kuntien ylijäämäkertymä yhteensä kääntynyt osoittamaan 8,3 milj. euron ylijäämää. Vuoden 2021 ensimmäisen ja viimeisen päivän kumulatiivisen ylijäämän keskiarvo on siten 3,1 milj. euroa. Koron ollessa negatiivinen, ei maksettavaa korkoa kumulatiiviselle ylijäämälle vuodelta 2021 kertynyt. Yhtymäkokoukselle esitetään, ettei peruspääomalle makseta korkoa vuodelta 2021 eikä kuntakohtaisesta kumulatiivisesta ylijäämästä makseta jäsenkunnille korkoa eikä kuntakohtaisesta kumulatiivisesta alijäämästä laskuteta jäsenkunnilta korkoa vuodelta 2021 laskentakorkona käytettävän tilinpäätösvouden ensimmäisen pankkipäivän 12 kk:n euribor-koron oltua negatiivinen.

Kokouksessa käsitellään tilintarkastajan valinta tilikausille 2022–2025. Hankintalainsäädännön julkisuussäännöksistä johtuen asia käsitellään suljetussa kokouksessa ja se on julkinen vasta päätöksenteon jälkeen.

Hallintosäännön 9 luvun 4 §:n mukaan konsernijaosto päättää mm. menettelyohjeiden antamisesta kuntayhtymien ylimmissä päättävissä toimielimissä päätettävistä asioista.

Konsernijaosto 16.5.2022 § 19

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valtuuttaa apulaiskaupunginjohtaja Tero Anttila, varalla kaupungininsinööri Henry Westlin, edustamaan Vantaan kaupunkia Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän yhtymäkokouksessa 24.5.2022;
- b) kannattaa esityslistan mukaisia hallituksen esityksiä yhtymäkokoukselle; ja
- c) todeta, ettei kokoukseen ole muutoin tarpeen antaa menettelyohjetta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja päätti muuttaa päätösesityksen a-kohdan kuulumaan seuraavasti: *"valtuuttaa kaupungininsinööri Henry Westlin, varalla konsernilakimies Samuli Vartiainen, edustamaan Vantaan kaupunkia Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän yhtymäkokouksessa 24.5.2022;"*

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus kaupunginhallitukselle

Lisätiedot:

Konserniohjauksen päällikkö Riikka Kiljander-Kiiskinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)